

הדילמה הפלסטינית: מה עלינו לעשות עם החטופים, הפסקת האש והוועידה הצרפתית?

written by אלי קלוטשטיין | 04.06.2025

אם מביטים על ההתפתחויות בעזה בעיניים של מנהיג ישראלי, חשוב להרגיש ולהבין את כובד המשקל שעל כתפיו. ממשלת ישראל והעומדים בראשה נאלצים פעמים רבות לקבל הכרעות קשות, תוך זמן קצר ונתונים חסרים, על נושאים גורליים של ממש. ברקע, אין להם זמן כמעט להתאבל על נפילתם של חיילים בקרב ולהידבק ברוח נכאים. הם חייבים להמשיך הלאה בראש מורם ומורכן בו-זמנית, ולהסתכל למציאות הקשה בעיניים, מתוך כובד אחריות.

לעיתים קשה לנו לשער, למשל, את הלחץ שמנהיגי המדינה נתונים בו מאז תחילת המלחמה בכל הקשור למתח שבין היעד להכריע את חמאס בעזה ובין הרצון להוציא עוד ועוד חטופים מציפורני המרצחים של ארגון הטרור. המתח הזה בוודאי גם מתחדד בכל פעם שעל השולחן מונחת עוד אפשרות לעסקה, עוד אישור של מבצע חשאי, עוד פריצת דרך קטנה שיכולה להוביל למשהו חדש.

צריך גם להודות ביושר: מתוך 251 ישראלים שנחטפו לעזה ב-7 באוקטובר 2023, רק שמונה חולצו על ידי כוחות צה"ל. זהו מספר קטן יחסית, שמעיד כי שיטה זו לא צלחה עד היום. יש לכך כמה סיבות, כולל החשש לפעול בקרבת החטופים אחרי שחמאס הוציא להורג בדם קר כמה מהם כשהכוחות התקרבו, הפחד שצה"ל עצמו יפגע בהם ועוד.

הלחץ הצבאי ברצועה והמשך הפעילות של צה"ל, לפיכך, נועדו לתכלית אחרת: לגרום לראשי חמאס להתייצב לשולחן המשא ומתן, להתפשר, להגמיש את עמדותיהם ולהגיע להסכמות במתווים שנוחים יותר לישראל. בסופה של הדרך, מתוך הנחה שישראל מעוניינת לסיים את המלחמה בניצחון, המשך הלחץ נועד לאלץ אותם להסכים למתווה שבו יוותרו על השליטה בעזה ויצאו ממנה.

רבות דובר בשבועות האחרונים על ההצלחות בחידוש הלחימה ברצועה והפעלת לחץ נרחב על חמאס. לצד המשך חיסולה של הנהגת ארגון הטרור והותרת חמאס ללא מנהיגים מנוסים מתוך שדרת המפקדים שהובילה את אירועי 7 באוקטובר, ההישג של חלוקת עשרות אלפי חבילות מזון בדרום אפשר לצה"ל לממש את אחד מיעדיו ¹ בידודו של הארגון מהאוכלוסייה העזתית. לצד זאת, דחיקת תושבי עזה מבתיים ואובדן השליטה של חמאס בשטח מנתקים אותו עוד יותר מהעם, גורעים את משאביו ומוציאים אותו מאזור הנוחיות שלו לפעולות צבאיות נגד ישראל. חשוב מכך, בימים האחרונים הולכת ומתבררת אמיתות הטענה כי מחסום הפחד של עזתים רבים מחמאס נשבר, וכי תפיסת המציאות שלהם בכל זאת משתנה.

הראיה לעוצמת הלחץ שבו חמאס וראשיו נתונים היא העובדה שארגון הטרור נאלץ לעבור

למאבק חזיתי בצה"ל באמצעות הפצת בדיות, ניפוח של סיפורים על הרוגים בקרב האזרחים ועוד. לא שבעבר חמאס לא השתמש בשיטות כאלה, אבל הניסיון שלו לקשור את הכזבים לחלוקת המזון מראה כי ההתפתחות הזאת נוגסת בבסיס הכוח שלו. העובדה שכלי התקשורת בעולם "אוכלים" את הסיפורים הללו ללא פקפוק רק מדרבנת אותו להמשיך בהם, אולם לפי שעה זה אמצעי המאבק המוצלח ביותר שלו, אולי כמעט היחיד, נגד הניתוק ההולך וגובר מהאוכלוסייה.

בתוך כל זה ישראל נאלצת להתמודד שוב עם הדילמה אם לעצור כדי לקדם עסקת חטופים נוספת, עסקה חלקית בלבד שלא תביא לתוצאה הסופית שרצויה מבחינתה. אף שישראל נתנה את הסכמתה למתווה של ויקטוף (שיחסית נוח) וחמאס סירב לו, עוד ועוד קולות בארץ יוצאים נגד מימוש של עסקה נוספת, כזו שאינה מביאה לשחרור כל החטופים, הגליית ראשי חמאס ופירוז הרצועה. אבל ברגע האמת, כשהממשלה נאלצת לבחור אם לשחרר עוד עשרה חטופים לפחות או להתקדם מבחינה צבאית, איש אינו רוצה להיות זה שיוצא נגד האפשרות להציל עוד כמה מאחינו.

אך בכל זאת יש גם כמה שאלות שהממשלה צריכה לשאול את עצמה, ולוודא כי הנסיבות הפעם לא שונות מתמיד: האם תוכל באמת לחזור ללחימה אם המשא ומתן יקרוס? האם כוחות המילואים יסכימו לשוב לעוד סבב? אפילו שחרור מוקדם שלהם רק ידחוף אותם בחזרה לשגרה, ולא בטוח שממנה יצליחו או ירצו לחזור כה בקלות. נוסף על כך ישנה גם תהייה פוליטית: האם הממשלה כלל תחזיק מעמד ותוציא את ימיה? האם לא תקרוס עקב סוגיות כמו המאבק התכוף ביועמ"שית, חוק הגיוס ועוד?

על הכף מונחות שאלות הרוח גורל, כמו חייהם של חטופים בעזה לצד הסיכוי לקדם או לאבד את היכולת להשיג ניצחון על חמאס, וכן להסיר את האיום מעל הנגב המערבי ויתר ישראל. כאמור, זו לא דילמה קלה, ואי אפשר להקל בה ראש. אבל חשוב גם לבחון אותה היטב ולנתח את כל משמעויותיה לפני שמחליטים לכאן או לכאן.

שידור חוזר מפריז

הנה אירוע שהדילמה לגביו הרבה יותר פשוטה: הוועידה שמארגנת צרפת יחד עם ערב הסעודית בסוף השבוע הבא באו"ם בניו-יורק לקידום ההכרה במדינה פלסטינית.

בדומה לכל אירוע מדיני אחר אומנם אסור לנו להקל בה ראש, גם בשל החשש שתעמיק את המשבר המדיני שישראל חווה באחרונה (כמה פעמים שמענו את הפזמון הזה, אגב?) או תיצור "סחף" נגדנו. בה בעת, הצרפתים עצמם יודעים גם הם שסביר להניח שבשטח לא תשנה הוועידה הזאת דבר (אגב 2: זו לא הוועידה הראשונה שמארגנת צרפת. היא אירחה כינוס להפסקת הלחימה בלבנון בשנה שעברה, ערכה ועידת לקידום השלום ב-2016 ועוד). אם כבר, הכרה בפלסטינים מעל ראשינו רק תגרום לישראל עוד יותר להתחפר בעמדתה, ובוודאי לא תשפר את מצבה של הרשות או של התושבים הפלסטינים ביהודה ושומרון.

הממשלה בירושלים צריכה לעמוד באופן נחרץ ולהמשיך להבהיר כי תילחם ביוזמה הזאת, ולא תשתף איתה פעולה, ולרתום את בני בריתנו בעולם, כמו ארה"ב למשל, לקדם את הלחץ הזה. אחרי 7 באוקטובר, מערכת הביטחון אינה יכולה לקחת סיכונים. מלבד העובדה שמתן אשראי מדיני לפלסטינים אחרי הזוועות בעוטף יהיה פרס לטרור, כפי שבישראל אוהבים בצדק לומר, חשוב גם לראות נכוחה את היכולות של הצד השני: הרשות הפלסטינית החלשה לא באמת יכולה להשתלט על השטח ביהודה ושומרון, כפי שהוכיח הניסוי הכושל שערכה לסיכול הטרור בג'נין בשנה שעברה, ואפילו הגירוש עם הזנב בין הרגליים מעזה לפני שני עשורים.

המשך המלחמה המדינית של הרשות הפלסטינית בישראל כמעט בכל פורום בינלאומי אפשרי מוכיח את היותה שותפה לא אמיתית לדרך לצד ישראל, וממילא סקרי דעת הקהל מראים כי רוב הפלסטינים ביהודה ושומרון מעוניינים במאבק מזוין נגד ישראל, דבקים בזכות השיבה וקיצוניים עוד יותר מבני עמם בעזה. הקמת מדינה פלסטינית יכולה גם להפוך לסכנה מהותית לישראל, שכן היא יכולה להוות מטרה ברורה להשתלטות עוינת של איראן על השטח, דרך ירדן. טהרן כבר הפסידה את האחיזה שלה בסוריה ובלבנון, והיא לוטשת עיניים לכיוון הממלכה ההאשמית, ומשם לאזור יהודה ושומרון.

השאלה היא למה הצרפתים ממשיכים להתעקש נגד כל הסיכויים לקידום הוועידה. הסבר אפשרי אחד הוא שהנשיא הצרפתי סבור כי זו הדרך שלו להגיע לתשומת הלב העולמית, שכן עד כה מצבו עגום למדי. הסטירה המתקשרת שחטף עמנואל מקרון מאשתו הייתה רק תסמין למצב הכללי של האהדה הציבורית כלפיו, כמו גם התיעוד שבו נראה נשיא טורקיה רג'פ טאיפ ארדואן לוחץ בצורה ביזרית-משהו את אצבעו ולא מרפה.

מקרון, שלא הוכיח יכולות מדיניות גדולות בשנים האחרונות, חווה עוד יותר את בידודה של צרפת מעמדת השפעה מאז כניסתו של טראמפ לכהונתו השנייה. הנשיא האמריקני מנהל משא ומתן מעל ראשו בעניין המלחמה באוקראינה, לא משתף אותו בדיונים עם איראן על תוכנית הגרעין, ומקדם את חזון ההגירה שלו מעזה מבלי להתייעץ עם מנהיגי היבשת. מקרון, שגם עומד בפני חשש ממשי מעליית האסלאם הקיצוני בארצו ובוודאי מרגיש מעורער אחרי ההתפרעויות ברחבי ארצו אחרי הזכייה של פריז בליגת האלופות, עשוי להחליט שמעשה מדיני יוכל להשקיט את דעת הקהל וגם להחזירו לקדמת הבמה העולמית.

אם באשר למצב בלבנון ניתן לומר שלצרפת יש קשרים או מחויבויות היסטוריים שבגללם חש מקרון צורך להתערב, אין זו המציאות ביחס לפלסטינים. אומנם אסור לחשוד בכשרים (ככל שהצרפתים יהיו כאלה), אבל קשה להאמין שלנשיא מפריז באמת אכפת מהפלסטינים. כמו רבים אחרים לפניו, הוא משתמש בסוגיה הזאת כקרדוס לחפור בו לצורך קידום האינטרסים האישיים שלו.

אסור לנו להשתתף במשחק הזה. טוב עושה ישראל שהיא מתייחסת ברצינות לוועידה, ועליה להבהיר היטב מה יקרה אם האירופיות ינסו לכפות עליה פתרון לסכסוך מעל ראשה. אחרי

שהנשיא טראמפ פוצץ את בועת שתי המדינות והציע חזון אחר ושונה לרצועת עזה, אי אפשר לתת למצב לחזור לקדמותו גם ביהודה ושומרון. היינו בסרט הזה. עכשיו צריך להתקדם הלאה ולחשוב על פתרונות אחרים.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 4 ביוני, 2025